

T-ES(2019)01_en final

21 October 2019

LANZAROTE KOMITET

Komitet država potpisnica Konvencije Savjeta Evrope o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualne zloupotrebe

Deklaracija Lanzarote komiteta o zaštiti djece u aranžmanima za zbrinjavanje djece van vlastitog doma od seksualnog iskorištavanja i seksualne zloupotrebe

Usvojio Lanzarote komitet na svom 25. zasjedanju (15.-18. oktobar 2019. godine)

Deklaracija Lanzarote komiteta o zaštiti djece u aranžmanima za zbrinjavanje djece van vlastitog doma od seksualnog iskorištavanja i seksualne zloupotrebe

a. Ponovno potvrđujući da su potpisnice Konvencije Savjeta Europe o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualne zloupotrebe (Lanzarote konvencija) odlučne da efikasno doprinesu zajedničkom cilju zaštite djece od seksualnog iskorištavanja i seksualne zloupotrebe, bez obzira na to ko je počinitelj, kao i pružanja pomoći žrtvama;

b. Podsjećajući da "aranžmani za zbrinjavanje djece van vlastitog doma" predstavljaju sva okruženja u kojima djeca mogu biti smještena van svog doma i da je "rezidencijalno zbrinjavanje" oblik alternativnog zbrinjavanja van porodice, u kome plaćeni profesionalci koji rade u smjenama pružaju zaštitu u okruženjima uređenim za manje ili veće grupe, a naglašavajući da, kada se u objektu zbrinjava veliki broj djece, taj oblik se naziva "institucionalno zbrinjavanje";¹

c. Naglašavajući da međunarodno istraživanje pokazuje da rezidencijalno i institucionalno zbrinjavanje stavlja djecu u ranjivu situaciju, povećavajući rizik od seksualne zloupotrebe te djece od strane profesionalaca ili volontera koji se brinu o njima ili druge djece koja borave u tim okruženjima;

d. Ističući da se djeca, jednom postavši žrtve u rezidencijalnom i institucionalnom okruženju, suočavaju sa dodatnim teškoćama u otkrivanju svoga iskustva i na taj način nose dugotrajne psihosocijalne implikacije tokom djetinjstva i kao odrasle osobe i zbog toga pozivajući se na potrebu da se osigura da im odgovarajuća pomoć i podrška od strane nadležnih službi bude dostupna;

e. Potvrđujući potrebu za promocijom sigurnih i odgovarajućih okruženja za zbrinjavanje djece van vlastitog doma;

f. Podsjećajući da se u članu 18. Lanzarote konvencije posebno zahtijeva od potpisnica da kriminalizuju „upuštanje u seksualne aktivnosti s djetetom kada:

- [...]se zloupotrebljava priznati položaj povjerenja, autoriteta ili uticaja na dijete [...];*
- se zloupotrebljava posebno ranjiva situacija djeteta, posebno usled mentalne ili fizičke invalidnosti ili situacije zavisnosti“;*

¹ Ova deklaracija, međutim, ne pokriva smještaj u obrazovne institucije (npr. u internata), niti pokriva mjere krivičnog pravosuđa.

g. Podsjećajući da se, u skladu sa članom 28. Lanzarote konvencije, okolnosti kao što su "c. krivično djelo učinjeno nad posebno ranjivom žrtvom" i „d. krivično djelo počinila (...) osoba koja živi s djetetom ili osoba koja je zlorabljivala svoj autoritet;" smatraju otežavajućim okolnostima seksualne zlorabljivanja djece, ukoliko oni već nisu sastavni elementi krivičnog djela;

h. Prepoznajući, osim toga, da se, u skladu s članom 26, stav 2. Lanzarote konvencije, pravna osoba može smatrati odgovornom kada je nedostatak nadzora ili kontrole fizičke osobe omogućio počinjenje seksualnog krivičnog djela nad djecom;

i. Skrećući pažnju na nalaze iz svog prvog kruga praćenja „Zaštita djece od seksualne zlorabljivanja u krugu povjerenja“ kako su navedeni u njegovim izvještajima o primjeni Konvencije usvojenim 4. decembra 2015. godine i 31. januara 2018. godine, kao i na preporuke 22, 23 i 24 usvojene 3. marta 2017. godine u kontekstu njegovog izvještaja o „Zaštiti djece pogođene izbjegličkom krizom od seksualnog iskorištavanja i seksualne zlorabljivanja“;

j. Uzimajući u obzir i relevantne međunarodne instrumente međunarodnih organizacija i tijela o pravima djece u institucionalnim okruženjima i obaveze država da štite, promovišu i ostvare njihova prava;

Lanzarote komitet poziva države potpisnice Lanzarote konvencije da:

1. preduzmu sve potrebne mjere da se uvedu odgovarajuće i prikladne usluge u zajednici za jačanje kapaciteta porodica kao alternativa za zbrinjavanje djece van vlastitog doma;
2. obezbijede da u svim vrstama aranžmana za zbrinjavanje djece van vlastitog doma postoje:
 - (i) sveobuhvatni postupci provjere za sve osobe koje se brinu o deci;
 - (ii) posebne mjere za sprečavanje zlorabljivanja povećane ranjivosti i zavisnosti dece;
 - (iii) adekvatni mehanizmi za podršku djeci u objelodanjivanju bilo kakvog seksualnog nasilja;
 - (iv) protokoli koji osiguravaju da se, u slučaju objelodanjivanja, dalje efikasno postupaju u smislu pomoći navodnoj žrtvi i smislu istrage navodnog krivičnog djela koju će vršiti nadležni organ;
 - (v) jasni postupci koji omogućavaju uklanjanje navodnog počinitelja iz aranžmana za zbrinjavanje djece van vlastitog doma od početka istrage;
 - (vi) efikasno nadgledanje prakse i standarda za sprečavanje / borbu protiv seksualne zlorabljivanja;
3. daju, prema potrebi, prioritet sledećem:
 - (i) jačanje i podrška porodici;
 - (ii) hraniteljstvo;
 - (iii) nadziran samostalan smještaj starije djece ili drugi oblici vaninstitucionalnog zbrinjavanja;
 - (iv) smještaj u male institucionalne jedinice; i

- (v) reforma tradicionalnih institucionalnih oblika u pravcu deinstitutionalizacije i to u spomenute vrste aranžmana za zbrinjavanje djece van vlastitog doma, kako bi se minimizirala opasnost od viktimizacije seksualnom zloupotrebom;
4. pruže žrtvama seksualne zloupotrebe u aranžmanima za zbrinjavanje djece van vlastitog doma dugoročnu pomoć u smislu medicinske, psihološke i socijalne podrške, a takođe da im pruže i pravnu pomoć i naknadu;
 5. obezbijede djeci koja su počinila seksualna krivična djela u aranžmanima za zbrinjavanje van vlastitog doma pristup interventnim programima ili mjerama koje su odmišljene ili prilagođene potrebama djece u razvoju koja koja su počinila seksualna krivična djela, sa ciljem rješavanja problema u njihovom seksualnom ponašanju;
 6. obezbijede da profesionalci koji rade u javnom, privatnom ili dobrovoljnom sektoru koji su ili počinili krivična djela u aranžmanima za zbrinjavanje djece van vlastitog doma ili ih nisu prijavili odgovaraju za to;
 7. obezbijede da pravne osobe koje ne zaštite djecu koja su u sistemu zbrinjavanja odgovaraju za to;
 8. podstiču istraživanja i djelovanja na nacionalnom i međunarodnom nivou u kojima će se:
 - (i) analizirati i ispitivati pojave seksualne zloupotrebe djece u svim vrstama aranžmanima za zbrinjavanje djece van vlastitog doma, uključujući i pitanje odgovornosti pravnih osoba;
 - (ii) omogućavati da se glasovi djece žrtava seksualne zloupotrebe u aranžmanima za zbrinjavanje van vlastitog doma čuju i priznaju;
 - (iii) identifikovati najbolje prakse podrške djeci koja su doživjela seksualnu zloupotrebu u aranžmanima za zbrinjavanje djece van vlastitog doma;
 - (iv) razvijati sveobuhvatno planiranje za rješavanje seksualne zloupotrebe djece u aranžmanima za zbrinjavanje djece van vlastitog doma pomoću djelotvornih mjera za sprečavanje, pružanja usluga i procesuiranja počinitelaca.
-